

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук,
ст. наук. співроб. Литвак Олени Олегівни
на дисертаційну роботу Боженко Олесі Олександрівни
«Профілактика невиношування вагітності в жінок з дефіцитом маси тіла»,
поданої до разової спеціалізованої ради ДФ 26.613.110
при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: чл.-кор. НАМН України, професор, доктор медичних наук, професор кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Вдовиченко Юрій Петрович.

1. Актуальність обраної теми дисертації

Невиношування вагітності є однією з найважливіших проблем сучасної охорони здоров'я у всьому світі. Серед різних чинників ризику невиношування все більшого значення набувають початкові фонові соматичні захворювання, особливо ендокринного генезу. Успіхи сучасної ендокринології до теперішнього часу створили передумови до розуміння генезу порушень репродуктивної системи і забезпечили можливість глибшого розуміння механізмів невиношування вагітності на тлі різних варіантів дисгормональних порушень. Останніми роками в структурі генітальної і екстрагенітальної патології особливе місце займають різні ендокринопатії, одним із варіантом яких є дефіцит маси тіла. Вагітні жінки з дефіцитом маси тіла мають підвищений ризик розвитку різних акушерських і перинатальних ускладнень, а існуючі лікувально-профілактичні заходи не завжди ефективні.

В той же час, патогенез невиношування на фоні дефіциту маси тіла вивчений недостатньо. Відсутні чіткі дані про особливості формування і функціонального стану фетоплацентарного комплексу і порушень стану внутрішньоутробного плода і новонародженого залежно від початкових

особливостей ендокринних порушень. Крім того, відсутні дані про диференційований підхід до профілактики невиношування вагітності з врахуванням основних причин дефіциту маси тіла.

Дисертаційна робота Боженко О.О. присвячена актуальному завданню акушерства та гінекології – зниженню частоти невиношування вагітності у жінок з дефіцитом маси тіла на підставі вивчення клініко-ехографічних та біохімічних особливостей, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом наукової роботи кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, авторка є співвиконавцем теми.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Наукова новизна роботи безперечна. Установлено нові аспекти патогенезу невиношування вагітності у жінок з дефіцитом маси тіла до гестації, які полягають у негативному впливі гіпотрофії маси тіла на формування фетоплацентарного комплексу та біохімічні показники, що корелює з клінікою загрози переривання, передчасних пологів, плацентарної дисфункції, затримки розвитку плода та несприятливими перинатальними наслідками. Показано, що при гіпотрофії різного ступеня має місце високий рівень невиношування вагітності, а при її пролонгації розвивається плацентарна дисфункція, передчасні пологи та перинатальна патологія.

Отримані дані дозволили науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок з дефіцитом маси тіла до вагітності на підставі використання направленої медикаментозної корекції.

4. Теоретичне значення результатів дослідження.

Проведені дослідження дозволяють підвищити ефективність профілактики невиношування з дефіцитом маси тіла на підставі вивчення клініко-ехографічних та ендокринологічних особливостей.

Поглиблене вивчення механізмів дисгормональних та дисметаболических порушень у генезі невиношування вагітності у жінок із дефіцитом маси тіла

дозволили науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

5. Практичне значення результатів дослідження.

Цінним у практичному аспекті є вивчення клініко-анамнестичних особливостей в жінок з дефіцитом маси тіла до вагітності та встановлення провідних факторів ризику. Показано вплив різного ступеня дефіциту маси тіла на клінічний перебіг вагітності, пологів та перинатальні наслідки розродження.

Удосконалено та впроваджено алгоритм діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок з дефіцитом маси тіла до вагітності щодо зниження частоти невиношування гестації та перинатальної патології.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, достовірні, логічно випливають із результатів досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором в дослідженні, актуальні. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації одержані на достатньому фактичному матеріалі. В процесі дослідження було обстежено 200 жінок з дефіцитом маси тіла, з яких 100 жінок із дефіцитом маси тіла, які отримували загальноприйняті лікувально-профілактичні заходи та 100 жінок з дефіцитом маси тіла, в яких був використаний удосконалений алгоритм. Контрольну групу склали 30 жінок з нормальною масою тіла. Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Методи статистичного аналізу, які були використані в роботі, адекватні. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений на сучасному рівні, коректно, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Вірогідність отриманих наукових результатів підтверджена на практиці в основних та контрольних групах. Наведені в роботі таблиці та рисунки переконливі. Висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами дослідження. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

7. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення.

Дисертація викладена українською мовою на 147 сторінках друкованого тексту (з яких список використаних джерел розташований на 27 сторінках), складається із анотації, вступу, аналізу актуальних питань профілактики невиношування вагітності в жінок із дефіцитом маси тіла, розділу, присвяченого методам дослідження і лікування, трьох розділів власних досліджень, їх обговорення, висновків і списку використаних джерел, що включає 227 джерел кирилицею і латиною. Робота ілюстрована 38 таблицями.

Дисертація написана літературною мовою, грамотно. Всі розділи дисертації викладено логічно, із дотриманням наукового стилю написання.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

Перший розділ дисертації містить огляд актуальних літературно-інформаційних джерел, написаний літературною мовою, в традиційному плані, в якому автор розкриває сучасний стан проблеми невиношування у жінок з дефіцитом маси та можливості профілактики у них репродуктивних втрат.

Другий розділ дисертації – «Матеріали та методи досліджень» – описаний дизайн клінічного дослідження (критерії включення та виключення вагітних в дослідження, клінічна характеристика та розподіл жінок за групами), обґрунтовано використання методів загальних та спеціальних клінічних, інструментальних досліджень, включаючи повний опис проведених методик визначення досліджуваних показників. У розділі викладені методи статистичної обробки результатів дослідження та вказано на дотримання етичних норм при проведенні досліджень. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

У третьому розділі авторкою проведений аналіз клінічної характеристики жінок з дефіцитом маси тіла, надано оцінку факторів ризику на розвиток порушень репродуктивного здоров'я. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстрований табличним і наглядним матеріалом та завершується резюме.

Основним розділом роботи є результати власних досліджень (четвертий розділ). В ньому авторка детально провела аналіз функціонального стану репродуктивної системи та фетоплацентарного комплексу у жінок з дефіцитом маси тіла, продемонструвала клінічну ефективність удосконаленого алгоритму лікувально-профілактичних заходів.

Характеризуючи в цілому розділи власних досліджень, необхідно підкреслити, що Боженко О.О. провела багатогранні та об'ємні дослідження, які заслуговують на увагу як у науковому, так і в практичному плані. Кожний підрозділ завершується резюме, переліком публікацій автора, які відображають отримані результати.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» об'єднано і систематизовано отримані результати дисертаційної роботи, проведений їх порівняльний аналіз, зроблені конкретизуючі висновки та надано практичні рекомендації.

Висновки, які наведені в дисертації, повністю відображають зміст роботи, зроблені на основі фактичного матеріалу дисертації та статистичної достовірності отриманих результатів, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Який зв'язок встановлено між ступенем дефіциту маси тіла та частотою репродуктивних втрат?
2. Яка біохімічні показники є найбільш інформативними для жінок з дефіцитом маси тіла?

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

За матеріалами дисертації опубліковано 8 робіт, з них 5 одноосібних статей у наукових фахових виданнях України відповідно до переліку. Крім того, опубліковані троє тез доповідей в матеріалах науково-практичних конференцій.

Основні положення дисертації та результати наукових досліджень повідомлені й обговорені на наукових конференціях Національної медичної

академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика МОЗ України (Київ, 2018-2020 рр.), на науково-практичних семінарах в форматі телемосту: «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога» 20 лютого 2020 року, Київ – Дніпро – Кривий Ріг – Запоріжжя; «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога» 12 березня 2020 року, Київ – Тернопіль – Хмельницький та «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога» 17 вересня 2020 року, Івано-Франківськ – Чернівці – Ужгород.

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертантом спільно з науковим керівником – Вдовиченком Юрієм Петровичем. Авторкою самостійно проведено патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначено методи дослідження.

Боженко О.О. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Усі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням поінформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою.

Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені авторкою самостійно.

У наукових роботах, опублікованих за темою дисертаційного дослідження в співавторстві, авторці належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим керівником обговорено та узагальнено наукові положення дисертації, оформлено висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувачки наукового ступеню доктора

філософії Боженко О.О. на тему «Профілактика невиношування вагітності в жінок з дефіцитом маси тіла» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «Anti Plagiarism» та за допомогою системи Strike Plagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Боженко О.О. є оригінальним.

11. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Основні положення дисертації, удосконалений алгоритм профілактики перинатальних ускладнень впроваджено у практичну роботу двох лікувально-профілактичних закладів України: КНП «Київський міський пологовий будинок №2» та КНП «Київський міський пологовий будинок №3».

Результати вивчення патогенезу та профілактики репродуктивних втрат у жінок з дефіцитом маси тіла включені в програму лекцій, практичних та семінарських занять та використовуються в навчальному процесі кафедри акушерства, гінекології та перинатології НУОЗ України імені П.Л.Шупика.

12. Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Боженко Олесі Олександрівни на тему «Профілактика невиношування вагітності в жінок із дефіцитом маси тіла» відповідає паспорту спеціальності «Акушерство та гінекологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

13. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Боженко Олесі Олександрівни «Профілактика невиношування вагітності в жінок із дефіцитом маси тіла», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»), присвячена актуальній проблемі сучасного акушерства, є закінченим науковим дослідженням, яке містить нові положення і нові науково обґрунтовані результати, що, в цілому, розв'язують важливе науково-практичне завдання – зниження частоти невиношування вагітності у жінок з дефіцитом маси тіла на підставі вивчення клініко-ехографічних та

біохімічних особливостей, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувачки, дисертаційна робота Боженко О.О. «Профілактика невиношування вагітності в жінок із дефіцитом маси тіла» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка Боженко Олеся Олександрівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеню доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент:

провідний науковий співробітник
наукового відділу малоінвазивної хірургії
ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної
та клінічної медицини» ДУС
доктор медичних наук, ст. наук. співроб.

О. О. Литвак

Литвак О.О.
ЗАСВІДЧУЮ
секретар
ДНУ * НПЦ ПКМ * ДУС
2022 р.